

NA ALLA FURIA DA CENTRALISAR!
Pcd giuvna Surselva e ses referendum
Il referendum cunter la Refurma dal territori e vegn lantschà da la pcd giuvna da la Surselva. **7**

Barbla Thom d'Ardez ha accumulì 100 onns
Dapi 43 onns abitescha Barbla Thom en la Chasa Puntota a Scuol, dacurt ha ella fatg festa. **11**

DIE SÜDOSTSCHWEIZ

LA QUOTIDIANA

Redacziun: Via comerciala 22, 7007 Cuira, tel. 081 920 07 10, mail: redaktion-lq@suedostschweiz.ch

Tignia la laudatio per Patricia Scarpattetti, la purtadra digl premi 2014, ò tignia Thomas Borer, igl anteriour ambassadour svizzer an Germania.

FOTO G. N. STGIER

Premi per ena luvrunga

DA GION NUTEGN STGIER / ANR

■ Siva da prest diesch onns s'angascha Patricia Scarpattetti, l'antieriura scolasta primara da Cunter, per unfants dalla veia a San Pedro Sula an Honduras. Cun 12 ampluias magna ella en asil d'unfants cun 42 mattas e mats dad en onn anfignen 17 onns. Cun corp ed olma e cun bleira satisfacziun s'angascha la Surmirana pigl bagnstar social digls unfants. Ella porscha ad els en datgesa, ena scolaziun e cunzont bles amour. Da sia lavour exem-

plarica ò er santia l'unium «Jonas Furrer-Preis» tgi surdat siva digl 1998 mintga dus onns en premi a persungas u ad instituziuns tgi s'angaschan per projects umanitars. Sonda seira ò Patricia Scarpattetti retschet igl premi 2014 doto cun 10 000 francs. Igl president d'onour e fundatour dall'unium Bruno Fellingner è sto schi commu- nent dalla lavour da Patricia Scarpattetti tgi el ò decidia d'augmentar igl premi anc cun ulteriors 5000 francs. Daple dalla surdada digl premi ainten l'ediziun da dumang.

Ivan Vinzens, il president districtual, ha saviu beneventar bunamein tuttas musicas alla radunonza a Cuort/Sursaissa.

FOTO A. BEELI

L'auter onn a Sursaissa

■ (anr/abc) Mintga tschun onns s'entaipan musicantas e musicants dalla Surselva en in liug per seschar giudicar lur qualitat e guder la cumpignia. Quei ei gl'intent dalla Fiasta districtuala da musica. En in miez onn eis ei puspei schi lunsch: Sonda, ils 20 da matg 2015 ha la 20avla fiasta districtuala liug a Sursaissa. Il president dil District da musica Surselva, Ivan Vinzens, ha saviu beneventar 45 delegadas e delegai alla radunonza, auter ch'ina ein tuttas societads ed uniuns-commembras stadas presentas. La scena dalla musica da brass dalla Surselva ei s'en-

tupada sonda suentermiezgi a Cuort/Meierhof. Leu han els retschiert las informaziuns ed ils detagls davart la proxima fiasta da musica. La Societad da musica da Sursaissa organischa per l'emprema gada quella. Dalls 23 musicas ein 13 s'annunziadas tochen oz. La fiasta ha liug la sonda dils 30 da matg 2015, la ruta da marschar ha stuiu vegnir planisada sin in tschancun uliv a Vivèr/Affeier, la zona da silenzi sesanfla ella halla plurivalenta a Cuort. Per quella proxima fiasta vegn il reglament da fiasta niev applicaus.

> PAGINA 8

Nostalgia ed actualitad atras atras

Conclusiun dals 24avels Dis da litteratura a Domat

DAD AUGUSTIN BEELI / ANR

■ Ils 24avels Dis da litteratura a Domat en ids a fin ier enturn l'ina cun in concert dal Chor d'affons Surselva. Quels han intgantà in publicum maschadà da giuvens e creschids. La scuntrada annuala è stada ina gada dapli in eveniment motivant per l'entira Rumantschia. Gudagnà il premi Term Bel da la vischnanca burgaisa da Domat ha la giuvna autura Viola Pfeiffer dad Uznach.

Els en stads ils stars che han fatg la punt tranter nostalgia ed actualitad. Ils uffants dal Chor d'affons Surselva cun Rilana Cadruvi han intgantà talmain l'auditori ch'els han dastgà chantar betg sulet in supplement. Ier enturn l'ina en ils 24 avels Dis da litteratura ids a fin da maniera fitg emozionala cun in concert stupent. Igl è stà sco in spiegel da la variaziun linguistica. Il president da la vischnanca burgaisa da Domat, Theo Haas, ha pudì surdar il premi Term Bel a la giuvna autura e columnista Viola Pfeiffer. Ses text «La dunna da Benedetg Albin» ha persvadì il meglier la giu-

Viola Pfeiffer ha gudagnà il premi Term Bel da la giuria.

FOTO O. ITEM

ria. Viola Pfeiffer è carschida si ad Uznach en il cantun Son Gagl. Il premi dal publicum ha gudagnà Göri Klainguti cun ses text «Che am dian las unglas dals peis?» Ils Dis da litteratura en stads ina gada dapli in forum ed in purtret da

la vita e cultura rumantscha actuala. Quest onn aveva il comité d'organiziun deditgà ils eveniments al motto «retro» quai che ha pudì vivifigar er il context cun il temp actual. Il comité cun Laura Decurtins, Sara Hermann, Se-

raina Nay e Natalia Tuor ha deciderà da vulair organisar era l'ediziun giubilara, ils 25avels Dis da litteratura, quels han lieu dals 8 als 10 da november 2015.

> PAGINAS 2 E 3

Domat seslargia

■ (anr/abc) Domat crescha ad in crescher. Entuorn las Tumas ei il spazi gia surbaghegius aschia che la vischnanca crescha dapresent encunter Cuera. Da vendergis tochen ier ei la Romantschia s'entupada per la 24avla gada als Dis da litteratura a Domat. En quels onns dapi l'emprema ediziun ei la vischnanca sesviluppada cuntinuadamein, actualmein dumbranins 7700 habitonts. Suentar che las zonas Padrusa, Sur Curgins e Marchesa ein surbaghegiadas diltut ha la planisaziun

communal previu il territori egl ost sco zona da mistregn e da habitar. Dapi 2011 tochen oz han ins construiu cunzun leu varga 300 habitaziuns novas. Il niev center da cumpra e da commerci Plarenga vegn a survir alla populaziun dils novs quaters d'Ardisla. Sche la vischnanca vul crescher aschia vinavon ni sch'ei dat plaunsiu ina fasa pli ruasseivla ha il schef dil departament dalla construcziun aulta e dall'infrastructura getg all'anr.

> PAGINA 4

Danovamain grond success

DA GION NUTEGN STGIER / ANR

■ L'exposiziun professionala «Fiutscher» ha sveglià l'interess da bunamain dieschmilli persunas. Sa drizzada è quella cunzunt a las forzas professionalas da damaun. Ils organisaturs han fatg ina bilantscha positiva ed en cuntents. Da mesemna fin dumengia ha gi lieu a Cuira la terza ediziun da l'exposiziun professionala «Fiutscher» organisada da l'Unium grischuna d'artisanadi e mastergn. Far attent giuvnils la vasta pussaivladad da far in em-

prendissadi en ina da las bunamain 80 branschas da professiun, cun ina schelta da 300 differentas clamadas, quai è l'intent principal da la concorrenza. Simpatic è cunzunt er stà che dasper ils patruns da lavur han er emprendistas ed emprendists dà pled e fatg als 3500 giuvnils ed a tuts ils auters interessads. Tut en tut ina exposiziun multifara ch'è in bun mussa- via per mintga matta e mat per far in fundament decisiv per la vita professionala.

> PAGINA 13

Il Plau cun Domat (seniester) s'auda tier l'aglomeraziun da Cuera.

MAD

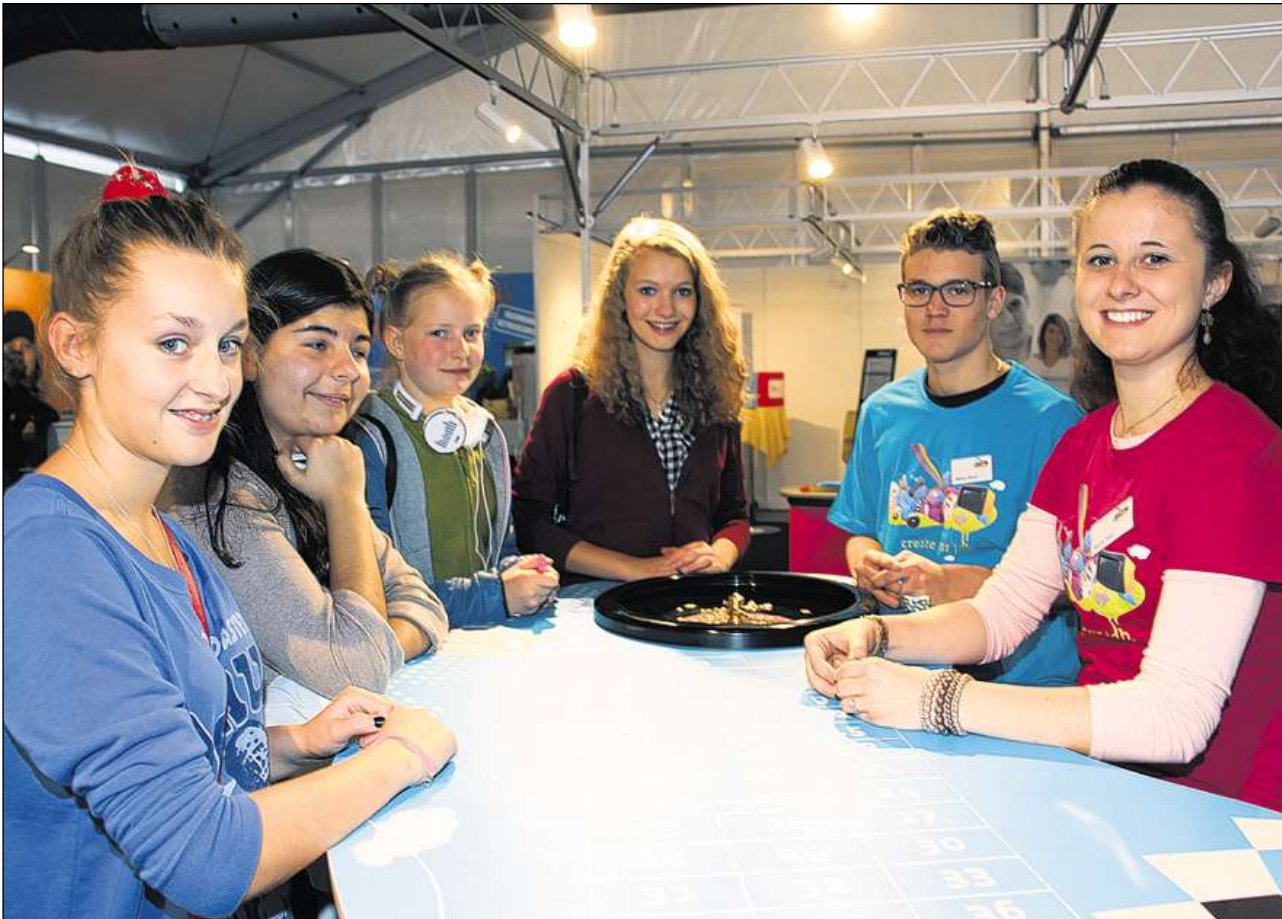
Dus miradurs futurs cun in giuvenil che ha gist lavurà en il lieu.

FOTO G. N. STGIER

Servetsch d'abunents e da distribuziun: tel. 0844 226 226 mail: abo@somedia.ch

Ina gruppa mattas ed in mat da buna luna tar l'exposiziun «Fiutscher».

FOTOS G. N. STIGIER

Dapli che be in bun mussavia

Exposiziun professiunala «Fiutscher»

DA GION NUTEGN STIGIER / ANR

■ Radund 3500 scolaras e scolars ed ulteriurs 6000 visitaders ha la terza ediziun da l'exposiziun professiunala atratg da mesemna fin dumengia. L'occurrènza ha ina giada dapli confermà la vasta paletta che mattas e mats han er en il Grischun per far lur emprendissadi u ina scolaziun. L'emprima exposiziun professiunala «Fiutscher» ha l'Unìun grischuna d'artisanadi e mastergn organisà il 2010, dus onns pli tar la segunda ed ussa l'emna passada ha gi lieu la terza ediziun. Danovamain è quella stada in vair success, uschia ch'ils organisaders han fatg ina bilantscha zunt positiva. L'interess per l'occurrènza è stà immens grond e vegnids èn ils visitaders numerus da tut las regiuns da noss chantun en la chapitala grischuna. Tranter quels cunzunt bleras persunas giuvnas a las qualas l'exposiziun è sa drizzada. L'intent da l'occurrènza «Fiutscher» è da far a scolaras e scolars da la scola superiura pli simpel la tschernia per far lur emprendissadi ubain ina scolaziun. Per mintga matta e mat è quella ina decisiun impurtanta en lur vita ed er ina ulteriura etappa suenter las scolas fundamentalas. Cun in emprendissadi fan mattas e mats in fundament da gronda impurtanza per

lur via professiunala, gea schizunt per l'entir curs da la vita.

1800 plazzas d'emprendissadi en il Grischun

La Svizra è en Europa in pajais cun ina scolaziun exemplarica sco strusch in auter. La scolaziun professiunala da basa è tar nus Svizzers in da quels sistems che funcziuna remarcabel ed al qual confederaziun e chantuns dattan gronda muntada. Mintg'onn termineschan en Svizra 69 000 mattas e mats lur emprendissadi e vitiers vegnan anc 26 000 che fan cun success l'examen en ina da las numerusas scolas professiunalas superiuras. En noss chantun stattan a disposiziun mintg'onn 1800 plazzas d'emprendissadi, dentant occupadas vegnan be 1200. Sco en auters chantuns sa decidan er tar nus bleras mattas e blers mats suenter la scola superiura da betg far in emprendissadi, persuerter per ina scolaziun academica. Cun l'exposiziun «Fiutscher» vulan l'Unìun grischuna d'artisanadi e mastergn e las diversas organizaziuns professiunalas far attent a giuvenils la vasta pussaivladad da far in emprendissadi en ina da las bunamain 80 branschas da professiun cun ina schelta da 300 differentas clamadas.

Lavurs gist en il lieu

Ils tschintg dis da l'exposiziun è stà bler travagl en la halla da la citad a Cuira. Simpatic è cunzunt er stà che dasper ils patruns da lavur han er emprendistas ed emprendists dà pled e fatg als 3500 giuvenils ed a tuts ils auters interessads. Scolaras e scolars han er gi occasiun da lavurar gist en il lieu e far experientscha cun las diversas materias. Professius manualas sco scrinari ubain miradur han en spezial interessà ils mats da diesch fin 15 onns e quai è er stà il cas tar las clamadas che han en ina moda ubain l'autra da far insatge cun tecnica. Vegnir pur, quai para er dad esser ina professiun da siemi da blers mats e schizunt mattas. Almain tar il stan dal «Planthof» era quel di che nus essan stads a l'exposiziun bler moviment. Da far in emprendissadi mercantil è anc adina in da quels giavischs da numerusas mattas ed er per quellas era la letga fitg gronda tar l'exposiziun «Fiutscher». Professius sin il sectur da sanadad paran dentant er da svegliar bler interess tar las mattas ed er qua vess la paletta betg savi esser pli gronda. Tut en tut ina exposiziun multifara ch'è in bun mussavia per mintga matta e mat per far in fundament decisiv per la vita professiunala.

Tar la firma Thomann SA èn cunzunt ils mats sa divertids e gist lavurà en il lieu.

Il pur Rico Michael d'Andeer ha dà pled e fatg da sia professiun.

Cuschinier, quai è betg mo ina professiun per mats.

In spazzachamin declera ad in mat sia lavur da mintga di.

Professius che han da far cun tecnica èn chaussas dals mats.

Tar il stan da Radiotevisiun Svizra Rumantscha han tuts gi occasiun da far intervistas.